

ಏಕೆ? ಚಿನ್ನ ಕರಗಿಸಲು ಆತ ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಬಳಿ ಎಷ್ಟು ದಾರಿಗಳಿವೆಯೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಳಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಇಂತಹ ಕಾತರತೆ ಬಂದರೆ ಆಗ ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾವು ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಜಪ, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಏನು ಮಾಡುವೆ? ಅನವಶ್ಯಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಯಮಕ್ಕೆ ತಂದು, ಇಷ್ಟದೇವತೆಯ ಪಾದಪದ್ಮದಲ್ಲಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಮಂತ್ರದ ಜಪ ಮಾಡುವೆ, ಇಷ್ಟಮೂರ್ತಿಯ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆ. ಅಂದರೆ? ಒಟ್ಟಿಗೇ ನಾಲ್ಕು ಯೋಗವನ್ನೂ ಮಾಡುವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ನಿರ್ಜನವಾಸದ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ತಾಕೂರ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜನವಾಸ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

ಮಹಾರಾಜ್: ಹೌದು, ನಿರ್ಜನವಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ತಾಕೂರ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರ್ಜನವಾಸವಲ್ಲ, ಎಲ್ಲೋ ನಡುನಡುವೆ. ನಿರ್ಜನ ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ, ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಮೊದಲೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಿರ್ಜನವಾಸ, ತಪಸ್ಸು ಇವುಗಳಿಂದ ಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಒಂದು ಸಲ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ರಜೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮಹಾಪುರುಷ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಹೋಗುವ ಮೊದಲು, 'ಇದ್ದಷ್ಟು ದಿನ ತುಂಬಾ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಜಪ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡು, ಹಾಗಿದ್ದರೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋದಾಗಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ' ಎಂದರು. ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ತಾಕೂರರ ಶಿಷ್ಯರು ನಮಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನೇ ಊಹೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಾಧನೆ-ಭಜನೆ ಮಾಡಲು ಎಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು!

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಗೃಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದಾಗ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಬರುಬರುತ್ತ ಆ ವೈರಾಗ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೇಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ? ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವೇನು?

ಮಹಾರಾಜ್: ಗೃಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಬರುವಾಗ ತೀವ್ರ ವೈರಾಗ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಬರುಬರುತ್ತ ಅದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಹಿಂದಿನಂತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಸತ್ಯ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಧಕನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೇ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಕಾರಣವಿಷ್ಟೆ - ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಭಾವ. ಮನಸ್ಸಿನ ಚಲನೆ ಹಾಗೆ. ಯಾವಾಗಲೋ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಗೆರುತ್ತದೆ, ಅನಂತರ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮೇಲೇರುವುದು, ಕೆಳಗಿಳಿಯುವುದು ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಭಾವ. ಗೃಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವಾಗ ನವಾನುರಾಗ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬರುಬರುತ್ತ ಈ ಆಕರ್ಷಣೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಸಲ ಕಡಿಮೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಕೆಲವು ಸಲ ಪುನಃ ಅದೇ ವೈರಾಗ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವುದುಂಟು. ಇದು ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಭಾವ. ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಹತಾಶರಾಗಕೂಡದು. ಮನಸ್ಸು ಕೆಳಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಳಿಯುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಅದನ್ನು ಪುನಃ ಮೇಲೆ ಕೇರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಸದಾ ಜಾಗೃತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ತಾಕೂರ್ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ -

ಕೊಲ್ಕಿ* ಸೊಪ್ಪಿನ ಬಳ್ಳಿಯ ಹಾಗೆ, ಇಳಿಜಾರು ರಸ್ತೆ ಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿಳಿದ ಹಾಗೆ ಎಂದು.

ನಾವು ಏನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತೇವೆಯೋ, ಅದು ಅತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಆಗಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಅದು ವೃಥಾವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ನಮ್ಮ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಜಮಾ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರ್ಶದ ಕಡೆ, ಉದ್ದೇಶದ ಕಡೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ, ಅಷ್ಟು ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಅಷ್ಟಂತೂ ಜಮಾ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ಸಾಧನೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸೋಮಾರಿ ತನ ಬರುವುದುಂಟು. ಸಾಧನೆ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಮುಂದುವರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಗ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಶುಷ್ಕ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೋ, ಆಗ ನಾವು ಖಂಡಿತ ಸರಿದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ನೀನು ಸರಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಗಳು ಸಿಗುವ ತನಕ ಮರುಗುವುದೇ? ಇಲ್ಲ. ಹತಾಶರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದೇ? ಬಿಡಬಾರದು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಈ ಮಾನಸಿಕ ಅವಸ್ಥೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ರುಚಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಭಗವದಭಿರುಚಿಯ ಅಭಾವವಿದೆ ಎಂಬುದು ಅನಿಸುತ್ತಿದೆಯೇ? ಆ ಬೋಧೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ಚಿಂತೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಜೀವನ ಅಸಹನೀಯ ಎಂಬ ಬೋಧೆ ಬಂದರೆ, ಆಗಲೇ ಅರುಣೋದಯವಾಯಿತು - ಹೀಗೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅನಂತರ ಆತನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಲು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವ್ಯಾಕುಲತೆ ಬರುವ ತನಕ ಏನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಬಿಡುವುದಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ತನಕ ಈ ವ್ಯಾಕುಲತೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿ ತನಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ವೃಥಾವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೆ, ಆಗ ನಮ್ಮ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಯತ್ನದ ಸತ್ಯವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯತ್ನ ಎಷ್ಟೇ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರಲಿ, ಅದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದು ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಲ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಉತ್ಸಾಹ, ಪ್ರಯತ್ನ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬರಬೇಕು. ಆಗ, 'ಆಹಾ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ವೈರಾಗ್ಯವಿತ್ತು, ಎಂತಹ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ತು, ಎಂತಹ ಸೆಳೆತವಿತ್ತು' ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಯಾರ ಪತನ, ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಯಾರಿಂದಲೂ ಹೇಳಲಾಗದು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಮವೇ ಹಾಗೆ. ಪತನ ಯಾಕೆ, ಹೇಗೆ ಎಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಯಾರಿಂದಲೂ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. - ಭಗವಂತನಿಗಾಗಿ ಯಾರು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾರೋ, ಅದು ಜಮಾ ಆಗುವುದು, ವೃಥಾವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಾಕೂರ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. *

* ಇದೊಂದು ಸೊಪ್ಪು, ತರಕಾರಿ ಮಾಡುವಂತದ್ದು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಗಣಿಸಿನ ಬಳ್ಳಿಯ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಬಳ್ಳಿ ಹಿಡಿದಳೆದರೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಕೈಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಯೋಗವಾಸಿಷ್ಠದ ಕಥೆಗಳು

ಸ್ವಾಮಿ ವೀರೇಶಾನಂದ

ಕಥಾಗುಚ್ಚ - 2

ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಕಥೆ

ವಸಿಷ್ಠರು ರಾಮನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮುಂದು ವರೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ: “ರಾಮ, ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹಲವಾರು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಆಧಾರಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ಜಗತ್ತೆಂಬ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮವು ಒಂದೇ, ಅದ್ವೈತ ವಸ್ತು. ಜಗತ್ತೆಂಬುದು ಮಿಥ್ಯೆ. ಜಗತ್ತು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಭರಗೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಓ ರಾಮ, ಜಗತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತುವು ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಾರಣವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಕಾರ್ಯವಾಗಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಜಗತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಂದು ಪ್ರತಿಫಲನ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿದೆ. ಇರುವುದು ಬ್ರಹ್ಮವೊಂದೇ; ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಓ ರಾಮ, ಈಗ ನಾನು ಹೇಳುವ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಕಥೆಯನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳು. ನಾನು ಹೇಳಿದ ತತ್ವವು ಇದರಿಂದ ಮನದಟ್ಟಾಗುವುದು.”

ಮಂದರ ಪರ್ವತದ ಮೇಲುಗಡೆ ಒಂದು ಸಮತಟ್ಟಿನ ಜಾಗ. ಅನೇಕ ಗಿಡಮರಗಳು, ಸುಂದರವಾದ ಹೂಗಳು - ಆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಮುನಿ ಭೃಗು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆನಿನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಮಗ ಶುಕ್ರ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಯುವಕ. ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದನು. ಎಂದೆಂದೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಂಗಡವೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಂದರ ಪರ್ವತದ ರಮ್ಯ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬಳು ಸುಂದರ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾದನು. ತಪಸ್ವಿಯಾದ ಆತನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಂದನವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದರೂ ತಾನು ಆಸಿದ ಆ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಲೀನವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ಅವಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು. ಆತನ ಪಾಲಿಗೆ ನೂತನ ಪ್ರಪಂಚ ವೊಂದು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು:

ಶುಕ್ರನು ಈಗ ದಿವ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಆ ಯುವತಿಯನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ರಾಜನಾದ ಇಂದ್ರನೇ ಅವನಿಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಣಿದ

ಶುಕ್ರ. ಇಂದ್ರ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡ. ತಾನು ವಾಯು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದ ಯುವತಿಯನ್ನು ಶುಕ್ರನು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡನು. ಅವಳೂ ಅವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಿದರು. ನಂತರ ಶುಕ್ರನು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದನು.

ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬರುವಾಗ, ಆತನ ಜೀವವು ಚಂದ್ರನ ತಣ್ಣಗೆಯ ಕಿರಣಗಳ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಮಂಜಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆ ಮಂಜು ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಗಿಡಗಳು ಹೀರಿಕೊಂಡವು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭತ್ತದ ಕಣಗಳಾದವು. ಅದನ್ನು ಅಕ್ಕಿ ಮಾಡಿ, ದರ್ಶಾರ್ಥ ದೇಶದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು ತಿಂದನು. ಅವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅದು ರೇತಸಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ, ಅದು ಅವನ ಪುತ್ರನ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು. ಹೀಗೆ ಶುಕ್ರನೆಂಬ ಜೀವವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುತ್ರನ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು.

ಶುಕ್ರನು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಮದುವೆಯಾದನು; ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದನು. ಮಗನೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಹುಚ್ಚು. ಹೀಗೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ವಶ ವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಹೋದನು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಹಲವಾರು ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋದನು. ಕೊನೆಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾಗಿ, ವಾಸನೆಗಳು ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋದವು. ಗಂಗಾತಟದಲ್ಲಿನ ಒಬ್ಬ ತಪಸ್ವಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಅವನು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದನು.

ಇತ್ತ ಭೃಗು ಋಷಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನ ದೇಹವು ಹೇಗಿತ್ತೋ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆಹಾರ, ನೀರುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ರಾಣವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಬರಿ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ದೇಹ ಕೊಳೆತುಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಗಾಢ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಆತನ ತಂದೆಯ ತಪಶ್ಚಕ್ತಿ.

ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ಕಳೆದವು. ಮಹಾನ್ ಋಷಿಯಾದ ಭೃಗುವು ತನ್ನ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದನು. ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗನ ಅಸ್ಥಿ ಪಂಜರವನ್ನು ಕಂಡು ಕಂಗಾಲಾದನು. ಕೋಪಗೊಂಡು, ಮೃತ್ಯು ದೇವತೆಯಾದ ಯಮನಿಗೆ ಶಾಪ ಕೊಡಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಮನೇ ಅವನ ಮುಂದೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಅರುಹಿದನು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು: “ಓ ಮುನಿಯೇ, ಈಶ್ವರನ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸ. ದೈವೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನಾನು ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತೇನೆ. ದಯೆ ವಿಟ್ಟು ಕೋಪಗೊಂಡು, ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಭಗವಂತನ ನಿಯಮಗಳು ತಿಳಿಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುವು; ಕಠೋರವಾದುವು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ದ್ವೈತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮವು ಇವೆಲ್ಲ ರೀತಿರಿವಾಜುಗಳಿಗಿಂತ ಹೊರತಾದುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ ಯಾಗಲಿ, ಭೋಗವಾಗಲಿ - ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದುದು, ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯವಾದುದು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಿಕಾರವಾದುದು.

“ಅವಿದ್ಯಾಮಯವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕಲ್ಪಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು. ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿರುವುದು, ಅವನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವನ ಕರ್ಮಗಳು ಯಾವುವು ಗೊತ್ತೇ? ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವ ರೂಪಗಳೇ. ಮಾನಸಿಕ ಸಂಕಲ್ಪಗಳೇ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವವು. ಅಂಥ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು ಅವನೇ. ಹೀಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಗನ ದುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ದೂರದಿರು.”

ಯಮನು ತನ್ನ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ: “ಅವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಮನಸ್ಸು ಕೆಡುಕಿನತ್ತ ಬಹುಬೇಗ ಆಕರ್ಷಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮಣ್ಣಿನ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಆಟವಾಡುತ್ತ ಒಡೆದುಹಾಕುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೆಯೇ ಇದು. ತನ್ನ ಆಸೆಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಜೀವನು ಮುಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

“ಇದು ನನ್ನ ದೇಹ” ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಮನಸ್ಸೇ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ದೇಹಭಾವ ಮೂಡುವುದು. ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ, ದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ! ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಜೀವಭಾವ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆತ್ಮಭಾವ! ಮನಸ್ಸೇ ‘ಇದು ಸರಿ, ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ’ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರೆ, ‘ಬುದ್ಧಿ’ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸೇ ‘ನಾನು’, ‘ನನ್ನದು’ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ತಳೆದರೆ ‘ಅಹಂಕಾರ’ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಗಳ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮನಸ್ಸೇ ಹಲವಾರು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂಬುದು ಮನಸ್ಸಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಹಲವಾರು ವೈವಿಧ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಹತ್ತುಹಲವು ಬಗೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

“ಭೃಗು ಋಷಿಯೇ, ನೀನು ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ದ್ದಾಗ, ನಿನ್ನ ಮಗನ ಮನಸ್ಸು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ಅವನು ವಿಶ್ವವಸು ಎಂಬ ದೇವಕನ್ನಿಕೆಯ ಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಅವನು ದೇವಲೋಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ದರ್ಶಾರ್ಥ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅನೇಕಾನೇಕ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅದೆಲ್ಲ ಅವನ ಮಾನಸಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಫಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ‘ವಾಸನೆಗಳು’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಡೆಯದಾಗಿ, ಈಗ ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಋಷಿಯೊಬ್ಬನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ವಸುದೇವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ತಟದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೇಲೆ ಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಓ ಋಷಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಗನು ಯಾವ ಯಾವ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಹಾದುಹೋದನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ನೀನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯಾದರೆ, ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲಕ ನೀನು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಬಹುದು.”

ಭೃಗು ಮುನಿಯು ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾದನು. ತನ್ನ ಮಗನ ಜನ್ಮಗಳ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾದುಹೋಯಿತು. ಅವನು ಯಮನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು: “ದಯೆ ವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ತಿಳಿಯದೆ ನಿನಗೆ ಶಾಪಕೊಡಲು ಮುಂದಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞ. ನೀನು ಜಗತ್ತಿನ ಧರ್ಮನಿಯಾಮಕ. ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಗುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಿನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಸಾಧ್ಯ. ನೀನು ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳ ದೇವರು.”

ನಂತರ ಯಮನು ಭೃಗುವನ್ನು ಗಂಗಾನದಿಯ ತಟಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ವಸುದೇವನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನೇ ಹಿಂದಿನಯಾವುದೋ ಒಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭೃಗುವಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದವನು. ವಸುದೇವನು ಯಮನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದನು. ಯಮನು ಮುನಿ ಭೃಗುವಿನ ಜೊತೆಗೆ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಮೇಲೆದ್ದು ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದನು. ಮೂವರೂ ಒಂದು ಕಲ್ಲುಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ವಸುದೇವ: ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನದಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು. ಪವಿತ್ರನಾದೆನು. ನಾನೀಗ ಆನಂದಭರಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಭೃಗು: ಮಗೂ, ನಿನಗೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗಲಿ. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಗಲಿ. ಎಂದೆಂದೂ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ!

ವಸುದೇವನು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತನಾದನು. “ಭಗವಂತನ ನಿಯಮವೆಂಬುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ಅನಾದಿ ಮತ್ತು ಅನಂತವಾದುದು. ಆತನ ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ನಾನು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು